

İSRA SURESİ 23 ve 29.Ayetlerde Verilen Mesajları Değerlendirme

İsrâ Suresi 23-29. ayetlerde verilen mesajlar yine insan yaşamını ve ahret yurduna hazırlık yapmaları için uymaları gereken kurallar topluluğudur.

İslam sosyal bir dindir ve İslam'da "iyilik" temel bir ilkedir. İsrâ Suresi 23. Ayette bunu net bir şekilde görebiliyoruz. Ayet-i kerimede Allah (c.c) şöyle buyurmaktadır;

“Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi ve anne babanıza iyi davranmanızı emretti. Onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlanırsa onlara öf bile deme! Onları azarlama! İkisine de gönül alıcı güzel sözler söyle.” (İsra-23)

“Sadece Rabbe kulluk etmenizi emretti”

“Kulluk” yaratan ile yaratılan arasındaki ilişki düzeyidir. Yani insanı yaratan Allah'a karşı uyulması gereken bir kuraldır. Ayette ise **“Sadece Rabbe kulluk”** edilmesi emrediliyor. Nitekim Fatiha Suresi'nde **“Yalnızca sana ibadet ederiz”** (Fatiha-5) deniyor. Kulluk, aslında sadece anlaşıldığı gibi düz bir kelime değildir. Kişi, en çok kime saygı gösteriyorsa, tanzim ve şükrü en çok kime borç biliyorsa, kimi her şeyden üstün tutuyorsa bir anlamda kendini o şeye/kişiye kul etmiş sayılır. Fakat Müslüman için en çok değer verilecek kişi Allah'tır ve kulluk ise yalnızca Allah'a yapılır.

“Anne babanıza iyi davranmanızı emretti!”

Anne ve baba, insanın var olma vesilesidir zira anne, çocuğunu 9 ay boyunca karnında taşıyıp doğumundan sonra da uzun bir süre anne, evladına karşı gerekli olan merhameti en iyi şekilde gösterir. Yemez-yedirir, uyumaz-uyutur, üzülür-üzmez... Yani evladı için iyi olan her şeyi yapar. Baba da anne kadar değerlidir. Çünkü ailenin rızkını temin etme, iyi bir ahlak verme, geleceğe dair çalışmalar yapma gibi tüm sorumluluklar babanın sırtına yüklenmiştir. Dolayısıyla böylesine iyilik içinde ihlanda ve ikramda bulunan anne-babaya iyi davranmak gerekir ve Allah (c.c) bunu bir tavsiye olarak değil, emir olarak insanlara söylemektedir.

“Onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlanırsa onlara öf bile deme! Onları azarlama! İkisine de gönül alıcı güzel sözler söyle.”

Bunca zahmete katlanarak evladını yetiştiren, maddi ve manevi eğitimini en iyi şekilde veren, kendisi aç olduğu halde evladını düşünen dünyanın en değerli varlıkları anne ve babalar da zamanları geldiklerinde yaşlanırlar ve yardıma muhtaç hale gelirler. Allah (c.c), ayetin bu son bölümünde aslında bir anlamda "iade-i merhamet" konusunu ele almaktadır. **İsrâ Suresi 23. Ayette verilen mesaj** bir anlamda şunu söylemektedir;

“Bunca yıl annen-baban sana iyilik yaptı, seni kötülüklerden korumak için her türlü zorluğa katlandı, aç kalmaman, hastalanmaman için elinden geleni yaptı. Vatanına ve milletine hayırlı bir evlat olman için gerek fen ilimlerinde gerekse de İslami ilimlerde sana yol gösterdi, senin için bir zemin oluşturdu, evlenme çağına geldiğinde senin için en iyi olanı seçti, evini dizdi, seni bir süre gözetti ve artık onların da eli ayağı tutamaz oldu. Şimdi sana böylesine büyük iyiliklerde bulunan anne-baban yanında yaşlandı. Tüm bunları yapan ebeveynlerine karşı sorumluluklarını yerine getirme sırası şimdi de sende. Onlar sana iyilik babında her şeyin en iyisini yaptılar, şimdi de sen onlara en iyi şekilde hürmet et, saygı göster. **“Onlardan biri veya ikisi yanında yaşlanırsa onlara öf bile deme!”** çünkü onlar sen küçükken yaptığın bunca yaramazlıklarına katlandılar, yeri geldiğinde sen onları sıkıntıya soktun ama onlar bunu da görmezden geldiler. Şimdi onların gayr-i ihtiyari yapacakları şeylerden dolayı sakın onlara **“öf bile deme!”** diyor Allah (c.c).”

Yaşlı insanlar, alingan olurlar bazen sizin için normal gelen bir söz bile onları incitebilir. Öyleyse bu yaşlılar anne-baba ise özellikle, kullanacağınız kelimelere, cümlelere ve konuşmalarınıza dikkat edin, çünkü onlar alınabilirler ve bu da sizin için günah olarak yeter.

“Onlara merhametle ve alçak gönüllülikle kol kanat ger. "Rabbim! Onlar nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster" diyerek dua et.” (İsra-24)

“Onlara merhametle ve alçak gönüllülikle kol kanat ger.”

Ayet-i kerimenin hemen başında, bir önceki ayetin devamı niteliğinde bir emir vardır. “Onlara merhametle kol kanat ger.” Yani onlar bunca sıkıntılar yaşamalarına rağmen senin için her şeyin en iyisini istediler, her şeyin en güzelini yaptılar veya yapmak için çabaladılar, şimdi de sıra sende. Artık onlar, ihtiyarlamış, belleri bükülmüş, kendi başlarına iş yapabilecek durumda değiller. Onların sana baktıkları gibi sen de onlara bak.

"Rabbim! Onlar nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster"

Ayet-i kerimenin son bölümünde ise Allah (c.c) duayı emrediyor. Anne-babanın yaptığı bunca iyiliğin karşılığını elbette bir evlat hiçbir şekilde ödeyemez. Onlara bu yaptıkları iyilikler karşısında şükran sunmak için elinden gelen her şeyi yaptıktan sonra bir de onlar için dua ederek, Allah'tan (c.c) onlara merhamet etmesini iste. Yaşarken ya da öldükten sonra da onlar için dua et. Çünkü amel defteri kapanmayan bir kısım insan da arkasında ona dua edecek hayırlı bir evlat bırakanlardır.

“Kalplerinizdekini en iyi bilen rabbinizdir. Eğer iyi olursanız bilirsiniz ki Allah kendisine yönelenleri bağışlayıcıdır.” (İsrâ-25)

İnsanı yaratan Allah'tır (c.c.) ve yaratıcı yarattığının her halinden haberdar olur. Şöyle düşünün, siz kendi başınıza bir yer inşa ettiniz. İnşa ettiğiniz yerin içinde nelerin olduğunu bilmez misiniz? Elbette bilirsiniz. Bila teşbih, Allah (c.c) da insanı inşa edendir. Kalbi yaratan Allah'tır, düşünceleri yaratan Allah'tır. Dolayısıyla kendi yarattığı bir mahlûkun içinden geçirenleri bilmez mi? Haşa...

“Allah kendisine yönelenleri bağışlayıcıdır.”

Allah (c.c) merhamet edenlerin en merhametlisi ve bağışlayanların en iyisidir. Ayetin sonunda tam olarak bu mesaj veriliyor; eğer siz Allah'a (c.c) yönelir, O'nun istediği gibi yaşar ve hayatınıza O'nun istediği doğrultuda çeki düzen verirseniz O da sizi affeder çünkü O, çok bağışlayandır...

“Akrabaya, yoksula ve yolcuya hakkını ver. Gereksiz yere de saçıp savurma!”, “Çünkü savurganlar şeytanların dostlarıdır. Şeytan da rabbine karşı çok nankördür.” (İsrâ-26-27)

Allah (c.c), insanın dünyadaki sorumluluğunu sadece kendi yaşantısı ile sınırlı bırakmamıştır. İnsan, kendine karşı sorumlulukları olmakla birlikte yaşadığı topluma karşı da bir takım sorumluluklarla sorumlu tutulmuştur. Akrabaya yardım etmek, Müslüman bir insanın en temel görevlerinden biridir. “Sıla-i Rahim” olarak da bilinen akraba ilişkileri, sadece onları ziyaret etmekle sınırlı değildir, ihtiyaçları olduğu zaman onlar için elden geleni yapmak, hastalandıklarında ziyaret etmek, düşünlerinde davetlerine icabet etmek, cenazelerinde tüm gerekli yardımı sağlamak da bir haktır ve akrabadan sonra yoksul ile yolculara da hakkını vermeyi de emreder. Çünkü onlar da toplumun birer parçalarıdır ve bize verilen geniş nimetlerde ve zenginliklerde onların da payı vardır. Dolayısıyla elimizde olan nimetleri istediğimiz gibi gereksiz yere saçıp savurmaya hakkımız yoktur. Elimizdeki nimet üzerinde hakkı olan yoksul ve yolculara da haklarının tam olarak verilmesi gerekir.

“Çünkü savurganlar şeytanların dostlarıdır. Şeytan da rabbine karşı çok nankördür.” (İsrâ-27)

Allah (c.c) yukarıda vermiş olduğu son emrinden sonra savurganlığın kime has bir özellik olduğunu söyleyerek insanları uyarmaktadır. “Savurganlar şeytanların dostlarıdır” ancak

şeytan dostları savurganlık yaparlar ve eğer biz Allah (c.c) katında "şeytanın dostu" olarak anılmak istemiyorsak, akrabaya, yoksula ve yolcuya hakkını vermek zorundayız ve savurganlık yapmaktan uzak durmak zorundayız. **"Zira şeytan Rabbine karşı çok nankördür."** Yani eğer biz savurganlık yaparsak ve Allah'ın emrettiği şekilde hayatımıza çeki düzen vermezsek o zaman biz de Şeytanın durumuna düşer ve Rabbimize karşı nankörlük etmiş oluruz.

İsrâ Suresi 23-29. Ayetlerde verilen mesajlar bunlarla sınırlı değil. Ayetler devam ediyor, inceleyelim.

"Eğer sen kendin dahi rabbinden umduğun bir lutfu beklemek durumunda (ihtiyaç içinde) olduğun için onlara ilgi gösteremiyorsan, hiç değilse kendilerine rahatlatıcı bir söz söyle!" (İsra-28)

Allah (c.c), insana kaldıramayacağı bir sorumluluğu yüklemeyiz. Evet, anne-baba, Allah'ın (c.c) onlara bahsettiği merhamet duygusundan dolayı yemeyip-yedirseler de, içmeyip-içirseler de Allah (c.c) yine de evlada taşıyamayacağı yükü yüklemiyor. İsrâ Suresi 28. Ayette mesaj vererek, eğer hiçbir maddi gücün yoksa onlara iyilik yapabilecek durumda değilsen, elin ayağın tutmuyorsa ve gerçekten kendin de yarım muhtaç isen yine de onlar için bir iyilik yap ve onlara rahatlatıcı söz söyle.

Nitekim Peygamber Efendimiz (s.a.v) **"Güzel söz sadakadır"** buyurmaktadırlar. Yani insanın maddi olarak anne-babasına, akrabalara, yolcu ve yoksullara verebileceği bir şeyi yoksa da kişinin sadaka yerine geçen güzel söz söylemesi gerekir. Sayılan bu kişilerle karşılaştığında ya da onlarla birlikte iken maddi ve manevi sıkıntılarına derman olacak veya en azından sıkıntılarını giderecek güzel söz söylemesi de Allah'ın (c.c) insana yüklediği bir sorumluluktur.

İsra Suresi 23-9. Ayetlerde verilen mesajın son ayetinde ise Allah (c.c), insanlara nasihatte bulunuyor.

"Eli sıkı olma, ölçüsüzce eli açık da olma; sonra kınanacak, kendi kendine hayflanacak duruma düşersin!"

"Eli sıkı olmak" cimriliktir, var olduğu halde harcamamak, yardım etmemektir. Allah (c.c) cimrileri sevmez ve bir hadis-i şerifte Efendimiz (s.a.v) **"Cimri Cennete giremez"** buyurmaktadır.

Eli sıkı olmanın zıddı ise **"ölçüsüz olmak"** yani savurgan olmaktır. Allah (c.c) her iki durumu da yasaklamıştır. Ne cimri olmak ne de eli sıkı olmak gerekir, ikisi arasında yani **"vasat"** olmak gerekir. Allah (c.c) **İsra suresi 23-29. Ayetlerde verilen mesajları** bu şekilde kullarına iletmektedir.

Müslüman bir insan, yaratıcısının emrettiği her şeyi elinden geldiğinde yapmak ile mükelleftir ve ayetlere dikkat edilirse hiçbir mesaj, insanın yapamayacağı zorluklarda değildir zira Allah (c.c) Bakara Suresi 286. Ayette **"Allah hiçbir nefse gücünün yeteceğinden öte yük yüklemeyiz"** buyurmaktadır. Verilen mesajlar incelendiğinde de Allah'ın (c.c) insana ağır yükler yüklediği, kaldırmayacağı, kaldıramayacağı durumlarda ise kolaylaştırıcı yöntemleri göstermiştir.